

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ МЕТОДОЛОГІЇ ТА ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ВИКЛАДАННЯ ЕКОНОМІЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ТА ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ

МЕТОДОЛОГІЯ ВИКЛАДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА» ЗДОБУВАЧАМ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗА НАПРЯМОМ ПІДГОТОВКИ «МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ»

*К.П. Болдовська, канд. екон. наук, доцент
Харківський національний автомобільно-дорожній університет*

Вивчення дисципліни «Зовнішньоекономічна діяльність підприємства» є необхідним для фахівців у галузі міжнародних економічних відносин, оскільки охоплює основні розділи організації, управління й ефективності господарювання на зовнішньому ринку, дає необхідну сукупність теоретичних знань і практичних умінь з провадження зовнішньоекономічної діяльності підприємствами України на сучасному етапі світогосподарського розвитку.

Метою вивчення цієї навчальної дисципліни є формування системи теоретичних знань і практичних навичок стосовно прийняття управлінських рішень щодо здійснення зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД) підприємства, її аналізу й оцінки ефективності, особливостей правового регулювання, а також вирішення певного кола економічних проблем, що постають перед вітчизняними підприємствами на зовнішніх ринках.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є система організаційно-економічних відносин і господарських процесів, які відбуваються на підприємстві та пов'язані зі здійсненням зовнішньоекономічної діяльності, її правові й економіко-організаційні аспекти в умовах ринкової економіки.

Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни є: формування теоретичних знань щодо здійснення ЗЕД підприємства; вивчення видів і форм ЗЕД підприємства, середовища її розвитку; вивчення нормативно-правової бази регулювання ЗЕД в Україні; усвідомлення економічної природи комерційних операцій на зовнішніх ринках; вивчення принципів укладання і виконання зовнішньоекономічних угод; проведення економічного аналізу ЗЕД підприємства, визначення її ефективності; розвиток здібностей до діагностики проблем, пов'язаних зі здійсненням ЗЕД та їх вирішення.

У процесі навчання здобувачі вищої освіти отримують необхідні знання і вміння під час лекційних і практичних занять. Також велике значення в процесі закріплення знань має самостійна робота студентів, у рамках якої, зокрема, передбачено виконання курсової роботи з дисципліни «Зовнішньоекономічна діяльність підприємства». Ця курсова робота присвячена комплексному економічному аналізу експортної діяльності підприємства і передбачає такі складові: аналіз товарної і географічної структури, тенденцій динаміки експортної діяльності підприємства; аналіз виконання зобов'язань з експортних поставок підприємства; аналіз ефективності експортних операцій підприємства; аналіз накладних витрат при здійсненні експортних операцій.

Програмними результатами навчання є знання здобувачами вищої освіти: теоретичних аспектів ЗЕД підприємства; основних напрямів і показників розвитку ЗЕД в Україні; особливостей і складових системи державного регулювання ЗЕД в Україні; форм виходу на зовнішні ринки; методів організації й управління ЗЕД підприємства; характерних особливостей зовнішньоекономічних операцій; структури, змісту і порядку укладання зовнішньоекономічних контрактів; особливостей обліку і розрахунків за експортно-імпортними операціями та їх митного оформлення; механізмів ціноутворення у ЗЕД підприємства; методологічних підходів, прийомів, методів аналізу здійснення й оцінки ефективності ЗЕД підприємства та шляхів її підвищення; методів та інструментів страхування ризиків у ЗЕД підприємства; підходів щодо організації транспортного обслуговування ЗЕД; особливостей ЗЕД підприємства на території вільних економічних зон.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти має оволодіти такими компетентностями: пошук і використання інформації для здійснення ефективної ЗЕД; прийняття обґрунтованих управлінських рішень щодо здійснення ЗЕД на основі результатів маркетингових досліджень зовнішнього ринку; оцінювання позицій підприємства на зовнішньому ринку та обґрунтоване прийняття управлінських рішень щодо подальшого здійснення ЗЕД; користування нормативно-

правовою базою регулювання ЗЕД в Україні; аналізування практики здійснення ЗЕД і механізмів її регулювання; розробка стратегії ЗЕД підприємства і планування експортно-імпортних операцій; володіння методиками проведення аналізу щодо вибору оптимальних для підприємства умов співпраці з іноземним контрагентом; складання й оформлення зовнішньоекономічних контрактів згідно з діючою нормативно-правовою базою; розрахунок та обґрунтування рівня цін на продукцію за експортно-імпортними операціями; розрахунок митної вартості товару, складання конкурентного листа; підготовка пакету документів для митного оформлення експортно-імпортової продукції; обчислювання обов'язкових податків при здійсненні ЗЕД; здійснення економічного аналізу ЗЕД підприємства; аналізування ключових проблем на підприємстві при здійсненні ЗЕД; розрахунок ефективності ЗЕД підприємства та окремих зовнішньоекономічних угод; визначення доцільності здійснення ЗЕД з урахуванням географічного спрямування, товарної номенклатури та рівня виконання експортних (імпортних) зобов'язань, ефективності ЗЕД; прогнозування ризиків на кожному етапі здійснення ЗЕД та вміння страхувати їх; визначення стратегічних напрямів розвитку ЗЕД для резидентів України в умовах інтеграційних і глобалізаційних перетворень.

Таким чином, ефективне вивчення зазначеної в цій роботі навчальної дисципліни у процесі підготовки економістів-міжнародників забезпечить формування системи необхідних компетентностей з провадження зовнішньоекономічної діяльності, а також в цілому сприятиме забезпеченню якісної підготовки фахівців.

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ФАХІВЦІВ ЕКОНОМІЧНОГО ПРОФІЛЮ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ»

*К.П. Болдовська, канд. екон. наук, доцент
Харківський національний автомобільно-дорожній університет*

Вивчення дисципліни «Міжнародна економіка» є необхідним для фахівців економічного профілю, оскільки за сучасних умов підвищення рівня відкритості країн, зближення і розвитку взаємозв'язку їх економік, поглиблення процесів інтернаціоналізації й інтеграції світогосподарських зв'язків, посилення глобалізації опанування теоретичних основ та набуття навичок аналізу процесів і тенденцій у галузі міждержавного спілкування набуває важливого значення не лише у процесі підготовки економістів-міжнародників, а й актуальне для всього спектру економічних спеціальностей.

Метою вивчення цієї навчальної дисципліни є формування системи теоретичних знань і практичних навичок у галузі міжнародної економіки, форм і механізмів реалізації міжнародних економічних відносин (МЕВ).

Предметом вивчення навчальної дисципліни є система міжнародних економічних відносин, що складаються між національними економіками країн світу в умовах інтернаціоналізації та глобалізації.

Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни є: знання сутності МЕВ, їх еволюції, чинників і рівнів розвитку; вивчення форм, методів, механізмів реалізації й інструментів регулювання МЕВ; знання особливостей розвитку міжнародних інтеграційних процесів, діяльності міжнародних економічних організацій і глобальних проблем сучасності; набуття вмінь аналізувати стан і тенденції розвитку системи МЕВ, визначати їх проблеми і перспективи.

У процесі навчання здобувачі вищої освіти отримують необхідні знання і вміння під час лекційних і практичних занять. Також велике значення в процесі закріплення знань має самостійна робота студентів, у рамках якої, зокрема, передбачено виконання курсової роботи з дисципліни «Міжнародна економіка». Ця курсова робота складається із теоретичної частини, присвяченої одному з актуальних питань розвитку міжнародних економічних відносин, та практичної частини, присвяченої питанням ціноутворення на світовому ринку, механізму отримання вигоди від міжнародної торгівлі та розподілу доходу, наслідкам введення експортного й імпортового мита, прогнозування валютного курсу.

Програмними результатами навчання є знання здобувачем вищої освіти:

- понятійного і категорійного апарату міжнародних економічних відносин;
- сутності і структури, законів і закономірностей функціонування, тенденцій та особливостей розвитку, актуальних проблем міжнародної економічної системи;
- особливостей взаємодії національних економік у структурі світового господарства;
- факторів розвитку МЕВ;